

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

03 червня 2020 р.

Київ

№ 337-р

Про результати розгляду
справи про державну допомогу

За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу, надісланого листом Управління економічного розвитку, торгівлі, житлово-комунального господарства та інфраструктури Балаклійської районної державної адміністрації, яке надійшло на Портал державної допомоги за реєстраційним номером у базі даних 24004 (вх. № 594-ПДД від 02.10.2019), розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 24.12.2019 № 06/473-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/145-19-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції (далі – Справа).

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи № 500-26.15/145-19-ДД про державну допомогу та подання з попередніми висновками від 28.04.2020 № 500-26.15/145-19-ДД/210-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) Управлінням економічного розвитку, торгівлі, житлово-комунального господарства та інфраструктури Балаклійської районної державної адміністрації відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про нову державну допомогу, яке надійшло на Портал державної допомоги за реєстраційним номером у базі даних 24004 (вх. № 594-ПДД від 02.10.2019) (далі – Повідомлення).
- (2) Антимонопольним комітетом України листом від 15.10.2019 № 500-29/06-13208 залишено Повідомлення без руху та запитано додаткову інформацію. Управлінням економічного розвитку, торгівлі, житлово-комунального господарства та інфраструктури Балаклійської районної державної адміністрації надано додаткову інформацію до Повідомлення, що надійшла на Портал державної допомоги за реєстраційним номером у базі даних 24612 (вх. № 679-ПДД від 19.11.2019).
- (3) За результатами розгляду повідомлення про державну допомогу розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 24.12.2019 № 06/473-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/145-19-ДД для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції. Листом Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) від 24.12.2019 № 500-29/06-17316 направлено копію розпорядження на адресу Управління економічного розвитку, торгівлі, житлово-комунального господарства та інфраструктури

Балаклійської районної державної адміністрації. На офіційному вебпорталі Комітету опубліковано інформацію про початок розгляду справи про державну допомогу із зверненням до всіх заінтересованих осіб щодо подання ними протягом 30 календарних днів вмотивованих заперечень та зауважень щодо надання державної допомоги та іншої інформації у зв'язку з розглядом справи про державну допомогу.

- (4) Листом від 16.01.2020 № 500-29/06-752 Комітет звернувся до Управління економічного розвитку, торгівлі, житлово-комунального господарства та інфраструктури Балаклійської районної державної адміністрації щодо надання додаткової інформації.
- (5) Листом від 03.02.2020 № 01-05/62 Управління економічного розвитку, торгівлі, житлово-комунального господарства та інфраструктури Балаклійської районної державної адміністрації надано додаткову інформацію.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧІВ ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (6) Управління економічного розвитку, торгівлі, житлово-комунального господарства та інфраструктури Балаклійської районної державної адміністрації (64207, Харківська область, м. Балаклія, вул. Жовтнева, 18, ідентифікаційний код юридичної особи 26058646) (змінено назву відповідно до розпорядження Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області від 25.11.2019 № 41-к на Управління житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області).

2.2. Отримувач підтримки

- (7) Комунальне підприємство Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» (далі – КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство») (64207, Харківська обл., м. Балаклія, вул. Соборна, 17, ідентифікаційний код юридичної особи 42878232).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (8) Метою (ціллю) підтримки є:
 - забезпечення суспільних потреб населення, у тому числі пільгових категорій громадян Балаклійського району, належними послугами з перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району;
 - зняття соціальної напруги серед населення Балаклійського району у сфері надання автотранспортних послуг шляхом забезпечення КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» матеріально-технічною базою, а саме, придбання автомобільного транспорту та проведення відповідних заходів із державної реєстрації.

2.4. Очікуваний результат

- (9) Гарантоване та ефективне задоволення потреб населення Балаклійського району в безпечності та якості надання послуг із перевезення пасажирів автомобільним

транспортом на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району.

2.5. Підстава для надання підтримки

- (10) Закон України «Про автомобільний транспорт».
- (11) Закон України «Про місцеве самоврядування».
- (12) Проект рішення Балаклійської районної ради «Програма соціально-економічного розвитку Балаклійського району на 2020 рік».

2.6. Форма підтримки

- (13) Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям).
Придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць.
- (14) Фінансова підтримка.
Витрати для реєстрації автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектація автобусів.

2.7. Обсяг підтримки

- (15) Загальний обсяг підтримки – 22 260 тис. грн.
Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям) – 22 210 тис. грн.
Фінансова підтримка – 50 тис. грн.

2.8. Тривалість підтримки

- (16) з 01.02.2020 по 31.12.2020.

3. ПОЄДНАННЯ ФОРМ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

- (17) Управлінням житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області подано повідомлення за реєстраційним номером у базі даних 28699 (вх. № 148-ФДД/3 від 26.02.2020) (далі – Повідомлення 2) про незначну державну допомогу, надану у 2019 році, яке подано за формою, що передбачена додатком 3 до Порядку, форм та вимог щодо подання Антимонопольному комітету України інформації про чинну державну допомогу суб'єктам господарювання від 28.12.2015 № 43-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 26.01.2016 № 141/58271, зі змінами, затвердженими, розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.07.2018 № 15-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.08.2018 за № 942/32394.

Відповідно до Повідомлення 2 за результатами проведених тендерних закупівель у системі «ProZorro» КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» було придбано, зокрема, 4 автобуси.

4. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

- (18) Протягом останніх років на адресу Балаклійської районної державної адміністрації надходять численні усні та письмові звернення від мешканців Балаклійського району щодо невиконання діючим перевізником ТОВ «Авто-ОВІ» умов договорів, укладених із Балаклійською районною державною адміністрацією за результатами конкурсів, а саме: порушення графіків руху автобусів, постійних зривів рейсів та виділення автобусів із меншою пасажироміскістю, ніж передбачено конкурсними пропозиціями.
- (19) Протягом січня - жовтня 2019 року було допущено 1 999 зривів рейсів на 15 маршрутах. На адресу Балаклійської районної державної адміністрації надійшло 92 письмових звернення щодо ненадання їм автотранспортних послуг.
- (20) Незважаючи на численні звернення районної державної адміністрації до керівництва діючого перевізника щодо забезпечення виконання умов договорів, ситуація з перевезенням мешканців району не покращується. Особливо це стосується перевезень пільгових категорій громадян. Зазначене спричиняє соціальну напругу серед населення району.
- (21) На сьогодні 50 відсотків мешканців району не в змозі дістатись до життєво-необхідних закладів, установ та підприємств району. Мешканці сіл, що знаходяться на значній відстані від районного центру та мають малу чисельність, не отримують послуг з перевезення пасажирів, оскільки приватному перевізнику не вигідно надавати послуги до віддалених населених пунктів.
- (22) З метою вирішення зазначеної проблеми депутатами Балаклійської районної ради було прийнято рішення про створення КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство».
- (23) Відповідно до інформації, отриманої під час розгляду справи, КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» надає виключно послуги з перевезення пасажирів і багажу автомобільним транспортом на приміських маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району.
- (24) Згідно зі Статутом КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», затвердженим рішенням районної ради від 06.03.2019 № 462-VII (далі – Статут), підприємство здійснює господарську комерційну діяльність з метою одержання прибутку шляхом задоволення суспільних потреб у наданні послуг з перевезення пасажирів автомобільним транспортом. Предметом господарської діяльності підприємства є, зокрема, здійснення комплексу робіт і заходів, пов'язаних з підготовкою, організацією та наданням послуг з перевезення пасажирів і багажу автомобільним транспортом на міських, приміських, міжміських та міжнародних автобусних маршрутах загального користування.
- (25) Відповідно до пункту 4.3 Статуту майно КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» є спільною власністю територіальних громад сіл, селищ, міст Балаклійського району і знаходиться на балансі КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» на праві господарського відання.

- (26) Відповідно до розпорядження від 20.09.2019 № 172 Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області переможцем конкурсу з перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району, визнано КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», а саме на маршрутах:
 № 201 Балаклія – Андріївка;
 № 202 Балаклія – Бригадирівка;
 № 203 Балаклія – Мілова;
 № 204 Балаклія – Слобожанське;
 № 205 Балаклія – Шебелинка.
- (27) За результатами проведеного конкурсу між Балаклійською районною державною адміністрацією Харківської області та КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» укладено договір від 20.09.2019 № 8 (далі – Договір) про організацію перевезень пасажирів на приміських маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району № 201, № 202, № 203, № 204 та № 205.
- (28) Затверджені тарифи з перевезення пасажирів і багажу автомобільним транспортом на цей час не покривають повністю всі експлуатаційні витрати підприємства на послуги, у тому числі на підтримання та відновлення інфраструктури.
- (29) КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» здійснює перевезення пасажирів на 5 приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі територій Балаклійського району. Зазначені маршрути через низький пасажиропотік є нерентабельними і в основному послугами користуються люди похилого віку. Населені пункти, які обслуговуються цими автобусними маршрутами, не мають із районним центром іншого сполучення, крім автобусного.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (30) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (31) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
 - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
 - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
 - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

5.1. Щодо перевезення пасажирів автобусним транспортом

5.1.1. Послуги, що становлять загальний економічний інтерес

- (32) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес, – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (33) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону, дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (34) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (35) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до розділу 10 Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (36) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
 - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.

- (37) Відповідно до статті 262 (4) Угоди, підприємства уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.
- (38) Статтею 14 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Договір ЄС) регламентовано, що Європейський Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень, повинні дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах, зокрема економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання.
- (39) Відповідно до статті 106 Договору ЄС підприємства, які здійснюють послуги загального економічного інтересу, підпорядковуються правилам конкуренції в таких межах, в яких застосування цих правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично, дорученого їм спеціального завдання.
- (40) Згідно зі статтею 106 (2) Договору ЄС, підприємства, яким доручено надавати ПЗЕІ, є підприємствами, на які покладаються «особливі завдання». Загалом покладання «конкретного завдання щодо надання публічних послуг» на підприємство означає пропозицію послуг, які, якщо розглядати їх з урахуванням власних комерційних інтересів, підприємство не надаватиме взагалі або не надаватиме в тому ж обсязі або за тих самих умов, застосовуючи критерій загального інтересу, держави-члени можуть покладати особливі зобов'язання на підприємства щодо надання таких послуг. Отже, Комісія вважає, що не буде доцільним застосування визначення як ПЗЕІ до послуги, яка вже надана або може бути надана на задовільному рівні щодо таких умов, як ціна, об'єктивні характеристики якості, безперервність та доступ до послуги, підприємствами, які працюють за звичайних ринкових умов.
- (41) Комісія також вважає, що послуги, які визначаються як ПЗЕІ, повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.
- (42) Додатково, відповідно до рішення Європейського суду від 24.07.2003 № C-280/00 *Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* (далі – Рішення у справі *Altmark*), умовою застосування статті 87 (1) Договору про заснування Європейського Співтовариства є те, що державна допомога має впливати на торгівлю між державами-членами. Надання транспортних послуг на місцевому чи регіональному рівні не виключає цього критерію. Проте державне фінансування, призначене для надання міських, замських чи регіональних транспортних послуг, не підпадає під дію цього положення, якщо таке фінансування розглядається як компенсація за послуги, що надаються суб'єктами-одержувачами для здійснення публічних обов'язків. Для застосування цього критерію мають бути виконані такі умови:
- суб'єкт господарювання повинен виконувати зобов'язання з обслуговування населення, і ці зобов'язання чітко встановлені та визначені;
 - параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
 - компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального економічного інтересу;

- суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо така процедура не була дотримана, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.
- (43) Відповідно до пункту 3 Повідомлення Комісії ЄС щодо застосування правил державної допомоги Європейського Союзу до компенсації, наданої на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес 2012/C 8/02 (далі – Повідомлення Комісії), метою цього Повідомлення є роз'яснення ключових концепцій, що лежать в основі застосування правил державної допомоги до компенсації за послуги, що становлять загальний економічний інтерес.
- (44) Відповідно до пункту 43 Повідомлення Комісії, на думку Суду, коли державний захід підтримки розглядається як компенсація за надання послуг, що надаються підприємствами-одержувачами на виконання зобов'язань із надання громадських послуг, ці підприємства не користуються реальною економічною перевагою, отже, цей захід не впливає на конкурентну позицію порівняно з конкуруючими суб'єктами, на такий захід не поширюється дія статті 107 (1) Договору. Однак для того, щоб така компенсація не була визнана державною допомогою, необхідно виконати ряд умов.
- (45) Відповідно до пунктів 45-46 Повідомлення Комісії, поняття ПЗЕІ постійно розвивається і залежить, зокрема, від потреб громадян, технологічних та ринкових змін, соціальних та політичних переваг. За відсутності спеціальних правил Європейського Союзу щодо визначення послуги як ПЗЕІ держави-члени мають широкі дискреційні можливості у визначенні кожної конкретної послуги як ПЗЕІ та надання компенсації постачальнику такої послуги.
- (46) Повідомленням Комісії також встановлено детальні правила, якими буде задовольнятися кожен із критеріїв, передбачений Рішенням у справі Altmark.
- (47) Так, відповідно до першого критерію Рішення у справі Altmark передбачено покладання на суб'єкта господарювання зобов'язань із надання ПЗЕІ, які мають бути чітко визначені.
- Пунктом 52 Повідомленням Комісії передбачено, що покладання зобов'язання з надання ПЗЕІ повинно бути встановлене актом, який залежно від особливостей законодавства держави-члена, може мати законодавчий або регуляторний характер, або оформлене договором. Ґрунтуючись на підході Комісії, у такому акті повинно, як мінімум, бути визначено:
- зміст і тривалість зобов'язань із надання ПЗЕІ;
 - назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;
 - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
 - методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
 - механізм для уникнення й повернення надмірної компенсації.
- (48) Зміст другого критерію Рішення у справі Altmark розкрито в розділі 3.4 Повідомлення Комісії.

- (49) Відповідно до пунктів 54 - 55 Повідомлення, методика, за якою розраховується розмір компенсації, повинна бути визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом з метою уникнення надання суб'єкту господарювання економічних переваг порівняно з конкуруючими суб'єктами та необхідність попереднього встановлення цієї методики не означає, що компенсація повинна вираховуватись відповідно до певної формули, важливим є виключно те, щоб із самого початку було очевидно, яким способом компенсація буде розраховуватись.
- (50) У пункті 57 Повідомлення Комісії встановлено, що у випадку якщо обґрунтований прибуток є частиною компенсації, методика розрахунку такого прибутку повинна бути визначена актом, який передбачає покладення зобов'язань із надання ПЗЕІ.
- (51) Стосовно третього критерію Рішення у справі Altmark, згідно з яким компенсація не повинна бути надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ, Повідомленням передбачено, що обґрунтований прибуток визначається як норма рентабельності постійного капіталу протягом усього періоду дії договору про надання ПЗЕІ, яку запросив би типовий суб'єкт господарювання з метою прийняття рішення щодо надання ПЗЕІ, протягом визначеного періоду з урахуванням рівня ризику, що визначається залежно від сфери надання таких послуг.
- (52) Згідно з четвертим критерієм, передбаченим Рішенням у справі Altmark, компенсація, що надається, повинна бути або результатом процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, або за результатами аналізу витрат типового суб'єкта господарювання під час надання таких послуг.
- (53) Пунктом 75 Повідомлення передбачено, що якщо держава-член може показати, що структура витрат підприємства, на яке покладено зобов'язання з надання ПЗЕІ, відповідає структурі середніх витрат подібних (типових) підприємств у відповідному секторі, сума компенсації, яка дозволить підприємству покрити свої витрати, включаючи розумний прибуток, відповідає четвертому критерію Рішення у справі Altmark.

5.1.2. Вимоги (критерії допустимості) компенсації витрат, пов'язаних із послугами громадського транспорту

- (54) Якщо критеріїв у справі Altmark не дотримано, з урахуванням положень 264 та 267 Угоди, для проведення відповідної оцінки допустимості державної допомоги під час надання послуг громадського транспорту для оцінки використовується Регламент (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про послуги громадського транспорту з перевезення пасажирів залізницею і автомобільними шляхами (далі – Регламент).
- (55) Згідно зі статтею 93 Договору ЄС допомога суб'єктам господарювання визнається сумісною з положеннями Договору ЄС, якщо вона забезпечує потреби координації транспорту або якщо вона є відшкодуванням за виконання окремих зобов'язань, притаманних поняттю громадської послуги.
- (56) Статтею 1 Регламенту встановлено, що компетентні органи держав-членів покладають зобов'язання або укладають договори про надання публічних послуг, відшкодовують операторам публічних послуг понесені витрати та/або надають

ексклюзивні права у відповідь на виконання зобов'язань з надання публічної послуги.

(57) Відповідно до статті 2 Регламенту:

договір на державну послугу означає один або більше юридично обов'язкових актів, що підтверджують угоду між компетентним органом та оператором громадських послуг щодо доручення цьому оператору публічних послуг управління та експлуатації послуг громадського пасажирського транспорту, що підпадають під зобов'язання з надання публічних послуг; залежно від законодавства держави-члена, договір може також складатися з рішення, прийнятого компетентним органом у формі індивідуального законодавчого чи регуляторного акта, або містити умови, за яких компетентний орган сам надає послуги або доручає надання таких послуг внутрішньому оператору;

загальне правило означає захід, який застосовується без дискримінації до всіх послуг громадського пасажирського транспорту одного типу в певній географічній області, за яку відповідає компетентний орган.

(58) Статтею 3 Регламенту передбачено, що компенсація, надана компетентними органами для покриття витрат, пов'язаних із виконанням зобов'язання надавати громадські послуги, повинна обчислюватися таким чином, щоб запобігти надмірній компенсації. Контракт про надання громадських послуг та загальні правила повинні визначити чіткі правила для того, щоб розмір компенсації був адекватним з огляду на забезпечення бажаного рівня ефективності та якості послуг.

(59) Пунктом 2 додатка до Регламенту передбачено, що компенсація не може перевищувати суму, що відповідає чистому фінансовому ефекту, еквівалентному загальному впливу, позитивному чи негативному, дотриманню зобов'язання щодо надання послуг загального економічного інтересу на витрати та дохід оператора, який надає такі послуги.

(60) Відповідно до статті 2 Регламенту громадський пасажирський транспорт – це послуги загального економічного інтересу у сфері пасажирського транспорту, що надаються громадянам на недискримінаційній та постійній основі.

(61) Згідно зі статтею 2 Регламенту компенсація за надання громадських послуг означає будь-яку вигоду, у тому числі фінансову, надану безпосередньо або опосередковано компетентним органом влади за рахунок державних коштів протягом періоду виконання зобов'язань про надання громадських послуг або пов'язаних із періодом, у якому ці послуги надавалися.

(62) Відповідно до статті 4 Регламенту договір про надання громадських послуг та загальні правила повинні містити:

- чітко визначені зобов'язання щодо громадських послуг, які повинен виконувати суб'єкт господарювання, та відповідні географічні зони;
- параметри, на підставі яких розраховується компенсація, та наявність будь-яких ексклюзивних прав;
- характер та ступінь наданих виключних прав у спосіб, що запобігає надмірній компенсації, зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;

- механізми визначення розподілу витрат, пов'язаних із наданням послуг. Витрати можуть включати, зокрема, витрати на персонал, енергію, витрати на інфраструктуру, технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів загального користування, рухомого складу.
- (63) Тривалість дії договору не повинна перевищувати 10 років для транспортних послуг, що здійснюються автобусами, та 15 років – для послуг пасажирського транспорту залізничним чи іншим рейковим транспортом.
- (64) У разі потреби, з урахуванням умов зносу активів, тривалість договору про надання транспортних послуг може бути збільшена максимум на 50 відсотків, якщо підприємство закупає ці активи самостійно, які є значними щодо загальних активів, необхідних для здійснення виключно послуг пасажирського транспорту, що підпадають під дію договору. Якщо це обґрунтовано витратами, що впливають з певної географічної ситуації у найвіддаленіших регіонах, тривалість договору про надання транспортних послуг може бути збільшена максимум на 50 відсотків.
- (65) Пунктом 2 статті 5 Регламенту зазначено, зокрема, що будь-який компетентний орган місцевої влади, що забезпечує надання громадських послуг, якщо це прямо не заборонено національним законодавством, може приймати рішення про самостійне надання послуг громадського пасажирського транспорту чи доручати надання громадських послуг відокремленим підприємствам, щодо яких орган місцевої влади здійснює такий же контроль, яким він володіє по відношенню до власних підрозділів. Якщо компетентний місцевий орган влади приймає відповідне рішення, у такому разі застосовується наступне:
- при вирішенні, чи здійснює компетентний орган контроль над підприємством, беруться до уваги: ступінь представництва органу влади в керівних або наглядових органах, права власності, вплив та контроль над стратегічними рішеннями чи індивідуальними управлінськими рішеннями;
 - підконтрольні органу влади підприємства, що надають послуги громадського пасажирського транспорту, не мають права брати участь в тендерних процедурах, предметом яких є надання послуг громадського пасажирського транспорту, організованих за межами території компетентного місцевого органу влади.
- (66) Згідно зі статтею 9 Регламенту компенсація за послуги громадського пасажирського транспорту або виплата за дотримання тарифних зобов'язань, сплачених відповідно до норм Регламенту, є сумісною із спільним ринком. Така компенсація звільняється від обов'язку повідомлення про державну допомогу, передбаченого статтею 108 (3) Договору про заснування Європейського Співтовариства.
- (67) Відповідно до Регламенту компенсація витрат підприємства, пов'язана з виконанням договору про надання послуг громадського транспорту, повинна розраховуватися відповідно до норм, встановлених у додатку до Регламенту.
- (68) Отже, беручи до уваги зобов'язання України, передбачені статтею 264 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, положення Регламенту та додатково – рішення Європейського Суду від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, компенсація витрат суб'єкта господарювання є сумісною із наданням послуг загального економічного інтересу, якщо:
- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);

- параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
- компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання у зв'язку з наданням послуг загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку. До витрат можуть бути віднесені, зокрема, фонд заробітної плати, вартість утримання та користування інфраструктурою, ремонт та обслуговування рухомого складу й обладнання, необхідного для функціонування інфраструктури послуг громадського транспорту, постійні витрати та вартість капіталу;
- тривалість дії договору не перевищує 10 років для транспортних послуг, що здійснюються автобусами, та 15 років – для послуг пасажирського транспорту;
- у разі укладення прямого договору між підконтрольним підприємством і органом місцевого самоврядування, підприємство не бере участі в конкурентних процедурах для укладення договорів на надання послуг громадського пасажирського транспорту, організованих за межами території компетентного місцевого органу влади.

6. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

6.1. Віднесення послуг громадського транспорту до ПЗЕІ

- (69) Відповідно до визначення ПЗЕІ, наведеного в Законі, до ПЗЕІ можуть бути віднесені послуги, які відповідають таким умовам:
- пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян;
 - не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (70) Роз'яснення термінів, що використовуються в частині другій глави 10 Угоди про асоціацію, наведено в додатку XXIII до глави 10 Угоди про асоціацію. Пунктом «с» додатка XXIII визначено, що термін «послуги, що становлять загальний економічний інтерес» визначає економічну діяльність, яку органи державної влади визначають як таку, що має особливу важливість для громадян і яка не могла б здійснюватися (або здійснювалася б за інших умов) у разі відсутності державного втручання. Ця діяльність має особливі характеристики порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності.
- (71) Згідно із частиною першою статті 7 Закону України «Про автомобільний транспорт» забезпечення організації пасажирських перевезень на міських автобусних маршрутах загального користування покладається на виконавчий орган сільської, селищної, міської ради відповідного населеного пункту. Відповідно до вимог цього Закону відносини між органами місцевого самоврядування та перевізниками мають договірний характер.
- (72) Згідно з частиною першою статті 10 Закону України «Про автомобільний транспорт» тарифна політика на автомобільному транспорті має задовольняти підприємницький інтерес, забезпечувати розвиток автомобільного транспорту, стимулювати впровадження новітніх технологій перевезень, застосування сучасних типів транспортних засобів, а також сприяти вирішенню таких завдань:

- збільшення можливостей суб'єктів господарювання щодо забезпечення потреб споживачів у послугах, залучення інвестицій у розвиток автомобільного транспорту та досягнення сталих економічних умов роботи;
 - стимулювання конкуренції та появи нових суб'єктів господарювання, які належать до автомобільного транспорту;
 - забезпечення балансу між платоспроможним попитом на послуги та обсягом витрат на їх надання;
 - забезпечення стабільності, прозорості та прогнозованості тарифів.
- (73) Відповідно до статті 11 Закону України «Про автомобільний транспорт» надання соціально значущих послуг автомобільного транспорту здійснюється відповідно до законодавства з питань поставки продукції для державних потреб. Соціально значущими послугами автомобільного транспорту є послуги з перевезення пасажирів автобусними маршрутами загального користування за визначеними уповноваженими органами тарифами та на пільгових умовах відповідно до законодавства.
- (74) Згідно зі статтею 15 Закону України «Про автомобільний транспорт» розвиток автомобільного транспорту забезпечується підтримкою органів державної влади шляхом створення умов для:
- надання соціально значущих послуг такого транспорту;
 - придбання транспортних засобів та їх технічного обслуговування і ремонту;
 - стимулювання розвитку ринку відповідних послуг.
- (75) Згідно зі статтею 29 Закону України «Про автомобільний транспорт» органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надати перевізникам, які здійснюють пільгові перевезення пасажирів та перевезення пасажирів за регульованими тарифами, компенсацію відповідно до Закону України «Про автомобільний транспорт».
- (76) Відповідно до статті 37 Закону України «Про автомобільний транспорт» пільгові перевезення пасажирів, які відповідно до законодавства користуються такими правами, забезпечують автомобільні перевізники, які здійснюють перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування. При цьому автомобільному перевізнику, який здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, **забороняється відмовлятися від пільгового перевезення.**
- (77) Згідно зі Статутом, КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» здійснює господарську комерційну діяльність із метою одержання прибутку шляхом задоволення суспільних потреб у наданні послуг з перевезення пасажирів автомобільним транспортом. Предметом господарської діяльності підприємства є, зокрема, здійснення комплексу робіт і заходів, пов'язаних із підготовкою, організацією та наданням послуг з перевезення пасажирів і багажу автомобільним транспортом на міських, приміських, міжміських та міжнародних автобусних маршрутах загального користування.
- (78) Враховуючи викладене та з урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, перевезення пасажирів громадським транспортом, а саме автотранспортом, пов'язане із

задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки та є послугами загального економічного інтересу.

- (79) Отже, надання підтримки КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» у формі капітальних трансфертів підприємствам (установам, організаціям) на придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, та фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектацію є компенсацією витрат, які пов'язані з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес.

6.2. Оцінка заходу державної підтримки на відповідність критеріям у справі Altmark

- (80) Відповідно до статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на будь-яку підтримку господарської діяльності, пов'язаної, зокрема, з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (81) Компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії Altmark:

- *суб'єкт господарювання повинен виконувати зобов'язання з обслуговування населення, і ці зобов'язання чітко встановлені та визначені.*
Зобов'язання КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» з обслуговування населення чітко встановлені та визначені Законом України «Про автомобільний транспорт», Статутом та Договором про організацію перевезень пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району від 20.09.2019 № 8. Зокрема, договір містить чіткий перелік маршрутів, на яких КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» здійснює перевезення пасажирів автомобільним транспортом, та термін дії договору.

Отже, вимогу критерію дотримано;

- *параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом.*
Надавач не надав інформації та підтвердних документів щодо параметрів, на підставі яких обчислюється компенсація. Також відсутня інформація щодо об'єктивності та прозорості обчислення відповідної компенсації.

Отже, вимогу критерію не дотримано;

- *компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального економічного інтересу.*
Управління житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області надало Порядок здійснення компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян автомобільним транспортом на приміських автобусних маршрутах загального користування в Балаклійському районі, що здійснює КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство».

Проте необхідно надати інформацію щодо розрахунку компенсації за надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, а саме перевезення пасажирів громадським транспортом.

Враховуючи викладене, надавач не надав підтвердних документів, що компенсація не є надмірною, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку.

Отже, вимогу критерію не дотримано;

- *суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо така процедура не була дотримана, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.*

Управління житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області повідомило, що КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», яке здійснює перевезення пасажирів на 5 приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району, було обрано на конкурсних засадах, відповідно до протоколу № 2 засідання конкурсного комітету з визначення автомобільних перевізників на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району.

Отже, вимогу критерію дотримано.

- (82) Отже, Управління житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області не надало достатніх обґрунтувань того, що компенсацію на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, було визначено заздалегідь об'єктивним і прозорим способом, що вона є обґрунтованою, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Так, відсутній опис механізму визначення компенсації та параметрів для розрахунку, опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації.
- (83) Враховуючи викладене, чотирьох сукупних критеріїв Altmark кумулятивно не дотримано.
- (84) Отже, державна підтримка для здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, та фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектація **не може вважатися** компенсацією обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини другої статті 3 Закону, що не є державною допомогою.

6.3. Визнання належності заходу підтримки до державної допомоги

- (85) Статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.
- (86) КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», якому надається державна підтримка щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, та фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектацію, є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

6.3.1. Надання підтримки за рахунок ресурсів держави

- (87) Пунктом 16 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» встановлено, що ресурси держави – рухоме і нерухоме майно, кошти державного бюджету, інші кошти, що є об'єктом права державної власності, земля та інші природні ресурси, що є об'єктами права власності Українського народу, бюджети фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, щодо яких здійснюється державний нагляд або якими управляють чи розпоряджаються органи влади.
- (88) Розподіл бюджетних коштів за напрямками здійснює головний розпорядник бюджетних коштів з урахуванням поданих одержувачем бюджетних коштів обґрунтувань потреби в коштах і детальних розрахунків витрат, визначених на підставі норм та нормативів, чинних тарифів, штатної чисельності та умов оплати праці працівників.
- (89) Отже, надання підтримки КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» для здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, та фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектацію здійснюється за рахунок коштів районного бюджету Балаклійського району, тобто за рахунок ресурсів держави в розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

6.3.2. Створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

- (90) Повідомлена підтримка спрямована на здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, та фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектацію для КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», яке здійснює перевезення пасажирів на 5 приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі територій Балаклійського району.

- (91) Водночас, відповідно до інформації, отриманої в рамках розгляду Справи, частка ринку з перевезень пасажирів автомобільним транспортом, яка належить КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», на території Балаклійського району становить 15,6 відсотка.
- (92) Відповідно до інформації, зазначеної в Повідомленні, КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» не є єдиним суб'єктом господарювання, який здійснює діяльність на ринку з перевезень пасажирів автомобільним транспортом. Надавач надав перелік суб'єктів господарювання, які також здійснюють перевезення пасажирів автомобільним транспортом на території Балаклійського району та конкурують із КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство».
- (93) Крім того, у Повідомленні зазначено, що КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» планує вказувати конкретні марки транспортних засобів, що унеможлиблює дотримання конкурентних процедур під час процедури публічних закупівель відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі».
- (94) Отже, у результаті отримання повідомленої фінансової підтримки КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» набуває переваг, що недоступні іншим суб'єктам господарювання у звичайних ринкових умовах.

6.3.3. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

- (95) Враховуючи, що на ринку перевезення пасажирів автомобільним транспортом на території Балаклійського району, крім КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», здійснюють свою господарську діяльність й інші суб'єкти господарювання, у такому випадку державна підтримка КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» на здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, та фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектацію надає КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» переваги, які покращують конкурентну позицію цього суб'єкта господарювання порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які здійснюють або могли б здійснювати аналогічну господарську діяльність і які не отримують такої фінансової підтримки.
- (96) Отже, державна підтримка КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» на здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, та фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектацію, спотворює або загрожує спотворенню економічної конкуренції.

6.3.4. Віднесення повідомленої державної підтримки до державної допомоги

- (97) Повідомлена державна підтримка, яка надається КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», за рахунок районного бюджету Балаклійського району, на здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, та фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектацію, є **державною допомогою у розумінні Закону.**

6.4. Оцінка допустимості державної допомоги

- (98) Відповідно до частини першої статті 6 Закону державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для цілей, зокрема, виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру.
- (99) З урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, перевезення пасажирів громадським транспортом, а саме автотранспортом, пов'язане із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної допомоги та є послугами загального економічного інтересу, і така державна допомога може бути визнана допустимою відповідно до частини першої статті 6 Закону.
- (100) Водночас, якщо критеріїв у справі Altmark не дотримано, для проведення відповідної оцінки допустимості державної допомоги під час надання послуг громадського транспорту для оцінки використовується Регламент.
- (101) *Компетентні органи держав-членів покладають зобов'язання або укладають договори про надання публічних послуг, відшкодовують операторам публічних послуг понесені витрати та/або надають ексклюзивні права у відповідь на виконання зобов'язань з надання публічної послуги.*
- (102) Відповідно до статті 31 Закону України «Про автомобільний транспорт» відносини автомобільного перевізника, що здійснює перевезення пасажирів автобусними маршрутами загального користування, з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування визначаються договором про організацію перевезень пасажирів автобусними маршрутами загального користування, в якому встановлюються: перелік маршрутів загального користування, які буде обслуговувати автомобільний перевізник, умови організації перевезень, показники якості транспортного обслуговування населення, термін роботи автомобільного перевізника, зобов'язання органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо облаштування маршруту, підтримки проїзної частини автомобільної дороги та під'їзних шляхів у належному стані (тільки для міських автобусних маршрутів), розмір компенсації витрат автомобільного перевізника внаслідок перевезення пільгових пасажирів та регулювання тарифів, механізм їх виплати.
- (103) Згідно зі статтею 44 Закону України «Про автомобільний транспорт» договір з переможцем конкурсу органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування укладають на термін від трьох до п'яти років.
- (104) Статтею 43 Закону України «Про автомобільний транспорт» передбачено, що визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування здійснюється виключно на конкурсних засадах.
- (105) Згідно зі статтею 44 Закону України «Про автомобільний транспорт» організація проведення конкурсу та визначення умов перевезень покладаються на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування.
До обов'язкових умов конкурсу на перевезення пасажирів належать:

- визначена органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування обґрунтована структура парку автобусів, що працюватимуть на маршруті загального користування, за пасажиромісткістю, класом, технічними та екологічними показниками;
 - державні соціальні нормативи у сфері транспортного обслуговування населення.
- (106) Відповідно до пункту 5 Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 № 1081, **метою визначення автомобільного перевізника на конкурсних засадах є, зокрема, саме забезпечення виконання соціально значущих перевезень.**
- (107) Відповідно до наявної інформації, КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство», яке здійснює перевезення пасажирів на 5 приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі територій Балаклійського району, було обрано на конкурсних засадах, відповідно до протоколу № 2 засідання конкурсного комітету з визначення автомобільних перевізників на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району.
- (108) За результатами проведеного конкурсу між Балаклійською районною державною адміністрацією Харківської області та КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» укладено договір від 20.09.2019 № 8 про організацію перевезень пасажирів на приміських маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району № 201, № 202, № 203, № 204 та № 205.
- (109) Зобов'язання КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» з обслуговування населення чітко встановлені та визначені Законом України «Про автомобільний транспорт», Статутом та Договором.

Отже, вимогу Регламенту дотримано.

- (110) *Статтею 3 Регламенту передбачено, що компенсація, надана компетентними органами для покриття витрат, пов'язаних із виконанням зобов'язання надавати громадські послуги, повинна обчислюватися таким чином, щоб запобігти надмірній компенсації.*
- (111) *Пунктом 2 додатка до Регламенту передбачено, що компенсація не може перевищувати суму, що відповідає чистому фінансовому ефекту, еквівалентному загальному впливу, позитивному чи негативному, дотриманню зобов'язання щодо надання послуг загального економічного інтересу на витрати та дохід оператора, який надає такі послуги.*
- (112) Надавач не надав інформації та підтвердних документів щодо параметрів, на підставі яких обчислюється компенсація, водночас відсутня інформація щодо об'єктивності та прозорості обчислення відповідної компенсації.

Отже, вимогу Регламенту не дотримано.

- (113) **Відповідно до статті 4 Регламенту договір про надання громадських послуг та загальні правила повинні містити:**

- *чітко визначені зобов'язання щодо громадських послуг, які повинен виконувати суб'єкт господарювання, та відповідні географічні зони;*
- *параметри, на підставі яких розраховується компенсація та наявність будь-яких ексклюзивних прав;*
- *характер та ступінь наданих виключних прав у спосіб, що запобігає надмірній компенсації, зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;*
- *механізми визначення розподілу витрат, пов'язаних із наданням послуг. Витрати можуть включати, зокрема, витрати на персонал, енергію, витрати на інфраструктуру, технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів загального користування, рухомого складу.*

(114) Договір містить зобов'язання КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» здійснювати перевезення пасажирів автомобільним транспортом, чіткий перелік маршрутів, на яких КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» здійснює перевезення пасажирів автомобільним транспортом, та термін дії договору.

Отже, вимогу Регламенту дотримано частково.

(115) *Компетентний орган місцевого самоврядування, якщо це прямо не заборонено національним законодавством, може приймати рішення про самостійне надання послуг громадського пасажирського транспорту. При вирішенні, чи здійснює компетентний орган контроль над підприємством, беруться до уваги: ступінь представництва органу влади в керівних або наглядових органах, право власності, вплив та контроль над стратегічними рішеннями чи індивідуальними управлінськими рішеннями, відповідно до пункту 2 статті 5 Регламенту.*

(116) Згідно зі Статутом засновником КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» є Балаклійська районна рада Харківської області. Підприємство підзвітне та підконтрольне Балаклійській районній раді, безпосередньо підпорядковане Балаклійській районній державній адміністрації.

(117) Згідно зі Статутом, підприємство здійснює господарську комерційну діяльність з метою одержання прибутку шляхом задоволення суспільних потреб у наданні послуг з перевезення пасажирів автомобільним транспортом. Предметом господарської діяльності підприємства є, зокрема, здійснення комплексу робіт і заходів, пов'язаних з підготовкою, організацією та наданням послуг з перевезення пасажирів і багажу автомобільним транспортом на міських, приміських, міжміських та міжнародних автобусних маршрутах загального користування.

(118) Відповідно до пункту 4.3 Статуту майно КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» є спільною власністю територіальних громад сіл, селищ, міст Балаклійського району і знаходиться на балансі КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» на праві господарського відання, що відповідає нормам пункту 2 статті 5 Регламенту.

(119) *Підконтрольні органу влади підприємства, що надають послуги громадського пасажирського транспорту, не мають права брати участь у тендерних процедурах, предметом яких є надання послуг громадського пасажирського*

транспорту, організованих за межами території компетентного місцевого органу влади, відповідно до пункту 2 статті 5 Регламенту.

- (120) КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» не бере і не братиме участі в інших тендерах на надання послуг із перевезення пасажирів за межами території Балаклійського району, що відповідає нормам пункту 2 статті 5 Регламенту.
- (121) *Відповідно до вимог пункту 5 додатка до Регламенту для підвищення прозорості та уникнення перехресного субсидювання, коли суб'єкт господарювання не тільки здійснює перевезення пасажирів громадським транспортом, але й займається іншими видами діяльності, рахунки щодо надання послуг з перевезення пасажирів повинні бути відокремлені.*
- (122) Відповідно до інформації, отриманої під час розгляду Справи, КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» надає виключно послуги з перевезення пасажирів і багажу автомобільним транспортом на приміських маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району.
- (123) КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» веде бухгалтерський облік за одним видом діяльності, а саме КВЕД 49.31 (Пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення).
- (124) Надавач повідомив, що в разі надання КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство» інших послуг, надходження коштів буде розподілятися на окремих рахунках.
- Отже, вимогу Регламенту дотримано.
- (125) *Враховуючи вимогу частини четвертої статті 263 Угоди, а також пункт 1 додатка до Регламенту, розрахунок компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, повинен розраховуватись відповідно до Методики згідно з вимогами додатка до Регламенту.*
- (126) Управління житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області надало Порядок здійснення компенсаційних виплат за пільговий проїзд окремих категорій громадян автомобільним транспортом на приміських автобусних маршрутах загального користування в Балаклійському районі, що здійснює КП БРР ХО «Балаклійське автотранспортне підприємство». Проте необхідно надати Методику розрахунку компенсації за надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, а саме перевезення пасажирів громадським транспортом.
- (127) Оскільки відсутній механізм розрахунку компенсації та параметри для визначення компенсації, уникнення й відшкодування будь-якої можливої надмірної компенсації у відповідному нормативно-правовому та/або розпорядчому акті, така компенсація не може бути належним чином розрахована й перевірена.

Отже, вимогу Регламенту не дотримано.

(128) *Згідно зі статтею 9 Регламенту компенсація за послуги громадського пасажирського транспорту або виплата за дотримання тарифних зобов'язань, сплачених відповідно до норм Регламенту, є сумісною із спільним ринком.*

Отже, вимоги та норми Регламенту дотримано не в повному обсязі.

(129) Враховуючи викладене, державна допомога у формі фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування та доукомплектацію автобусів та капітальних трансфертів на придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, що виділяється на підставі проєкту рішення Балаклійської районної ради «Програма соціально-економічного розвитку Балаклійського району на 2020 рік» комунальному підприємству Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» на період з 01.02.2020 по 31.12.2020 у сумі 22 260 тис. грн, є допустимою для конкуренції за умови виконання Управлінням житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області таких зобов'язань:

1) розробити та затвердити нормативно-правовий або розпорядчий акт, в якому повинні бути чітко визначені:

- опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку й перегляду компенсації за надання послуг із перевезення пасажирів автомобільним транспортом, враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними витратами та отриманими доходами суб'єкта господарювання при наданні вказаних послуг, з урахуванням розумного рівня прибутку; крім того, необхідно врахувати структуру та розмір тарифів, установлених відповідно до законодавства;
- опис заходів щодо уникнення та повернення компенсації у випадку надання надмірної компенсації;

2) розробити та затвердити Методику розрахунку компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини четвертої статті 263 Угоди, а також вимог, що містяться в додатку до Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею та автомобільними шляхами;

3) забезпечити ведення на комунальному підприємстві Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» окремих розрахункових рахунків, належного розподілу доходів та витрат щодо надання послуг, на які спрямовується державна допомога, а також здійснити заходи щодо запобігання витрачання державних коштів на інші види господарської діяльності;

4) забезпечити придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, використовуючи процедуру публічних закупівель з дотриманням вимог Закону України «Про публічні закупівлі»;

5) забезпечити використання придбаних основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, для перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району, виключно на маршрутах:

- № 201 Балаклія – Андріївка;
- № 202 Балаклія – Бригадирівка;
- № 203 Балаклія – Мілова;
- № 204 Балаклія – Слобожанське;

- № 205 Балаклія – Шебелинка, протягом терміну дії договору від 20.09.2019 № 8, з метою недопущення, усунення та суттєвого обмеження конкуренції на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району;

б) забезпечити невключення амортизаційних нарахувань на основні засоби, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, під час розрахунку у вартості нового тарифу на перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району, для комунального підприємства Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» та в разі включення амортизаційних нарахувань у вартість перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району, на транспортні засоби, які придбано (або оновлено) за кошти державної допомоги, забезпечити повернення комунальним підприємством Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» таких амортизаційних нарахувань;

7) забезпечити повернення придбаних основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, Управлінню житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області після закінчення терміну дії договору від 20.09.2019 № 8 про організацію перевезень пасажирів на приміських маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району № 201, № 202, № 203, № 204 та № 205.

(130) Наведені в цьому рішенні обґрунтування та висновки застосовуються виключно для цілей застосування положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносин, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».

(131) На подання з попередніми висновками від 28.04.2020 № 500-26.15/145-19-ДД/210-спр Управління житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області листом від 07.05.2020 № 01/05-262 надало зауваження щодо виключення шостого пункту зобов'язань, викладених у резолютивній частині: «забезпечити повернення придбаних основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць Управлінню житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області, після закінчення терміну дії договору від 20.09.2019 № 8 про організацію перевезень пасажирів на приміських маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району № 201, № 202, № 203, № 204 та № 205».

(132) Управління житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області повідомило, що воно є лише головним розпорядником коштів районного бюджету, проте майно (автотранспортні засоби) буде перебувати у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міста Балаклія в особі Балаклійської районної ради.

(133) Вищезазначені зауваження враховані частково, оскільки зобов'язання щодо необхідності повернення придбаних основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, спрямовано на усунення надмірного обмеження конкуренції на ринку у зв'язку з наданою державною допомогою, що дозволить уникнути надання конкурентних переваг під час участі в конкурсах на визначення перевізників для роботи на автобусних маршрутах загального користування, враховуючи, що одним із критеріїв визначення переможця є наявність відповідної матеріально-технічної бази.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 8 розділу VI Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 2016 року за № 686/28816, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що підтримка у формі фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування й доукомплектацію автобусів та капітальних трансфертів на придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, що виділяється на підставі проєкту рішення Балаклійської районної ради «Програма соціально-економічного розвитку Балаклійського району на 2020 рік» комунальному підприємству Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» на період з 01.02.2020 по 31.12.2020 у сумі 22 260 тис. гривень, є **державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Визнати, що державна допомога, яку надає Управління економічного розвитку, торгівлі, житлово-комунального господарства та інфраструктури Балаклійської районної державної адміністрації комунальному підприємству Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» у формі фінансової підтримки на реєстрацію автобусів, проходження технічного огляду, їх страхування й доукомплектацію автобусів та капітальних трансфертів на придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, що виділяється на підставі проєкту рішення Балаклійської районної ради «Програма соціально-економічного розвитку Балаклійського району на 2020 рік», на період з 01.02.2020 по 31.12.2020 у сумі 22 260 тис. гривень, є **допустимою** для конкуренції, відповідно до статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», **за умови виконання Управлінням житлово-комунального господарства, містобудування, архітектури, інфраструктури, енергетики та захисту довкілля Балаклійської районної державної адміністрації Харківської області таких зобов'язань:**

1) розробити та затвердити нормативно-правовий або розпорядчий акт, в якому повинні бути чітко визначені:

- опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку й перегляду компенсації за надання послуг із перевезення пасажирів автомобільним транспортом, враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними витратами та отриманими доходами суб'єкта

господарювання при наданні вказаних послуг, з урахуванням розумного рівня прибутку; крім того, необхідно врахувати структуру та розмір тарифів, установлених відповідно до законодавства;

- опис заходів щодо уникнення та повернення компенсації у випадку надання надмірної компенсації;

2) розробити та затвердити Методику розрахунку компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини четвертої статті 263 Угоди, а також вимог, що містяться в додатку до Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею та автомобільними шляхами;

3) забезпечити ведення на комунальному підприємстві Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» окремих розрахункових рахунків, належного розподілу доходів та витрат щодо надання послуг, на які спрямовується державна допомога, а також здійснити заходи щодо запобігання витрачання державних коштів на інші види господарської діяльності;

4) забезпечити придбання основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, використовуючи процедуру публічних закупівель із дотриманням вимог Закону України «Про публічні закупівлі»;

5) забезпечити використання придбаних основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць для перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району, виключно на маршрутах:

- № 201 Балаклія – Андріївка;
- № 202 Балаклія – Бригадирівка;
- № 203 Балаклія – Мілова;
- № 204 Балаклія – Слобожанське;
- № 205 Балаклія – Шебелинка,

протягом терміну дії договору від 20.09.2019 № 8, з метою недопущення, усунення та суттєвого обмеження конкуренції на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району;

б) забезпечити невиключення амортизаційних нарахувань на основні засоби, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, під час розрахунку у вартості нового тарифу на перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району, для комунального підприємства Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» та в разі включення амортизаційних нарахувань у вартість перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району, на транспортні засоби, які придбано (або оновлено) за кошти державної допомоги, забезпечити повернення комунальним підприємством Балаклійської районної ради Харківської області «Балаклійське автотранспортне підприємство» таких амортизаційних нарахувань;

7) забезпечити повернення придбаних основних засобів, а саме автомобільного транспорту в кількості 10 одиниць, Балаклійській районній раді після закінчення терміну дії договору від 20.09.2019 № 8 про організацію перевезень пасажирів на приміських маршрутах загального користування, які не виходять за межі території Балаклійського району № 201, № 202, № 203, № 204 та № 205.

3. Надавач державної допомоги зобов'язаний проінформувати Антимонопольний комітет України про виконання зобов'язань, викладених у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, протягом року з дня прийняття цього рішення.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ